

E. O.

Muzeum Żup Krakowskich w Wieliczce

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 8/2, 328-329

1963

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

spół złożony z kilku pracowników naukowych spoza Działu, według wszelkich przewidywań opracowanie historii zoologii w ośrodku warszawskim zostanie zakończone w 1968 r. — w 150 rocznicę założenia Gabinetu Zoologicznego, który w XIX w., w odróżnieniu od innych placówek naukowych warszawskich, nie miał przerw w działalności i grał poważną rolę w rozwoju zoologii systematycznej i faunistyki w Polsce.

Krystyna Kowalska

MUZEUM ŻUP KRAKOWSKICH W WIELICZCE

W marcu 1961 r. zarządzeniem ministra kultury i sztuki zostało formalnie utworzone Muzeum Żup Krakowskich w Wieliczce. Początki tego muzeum sięgają jednak lat 1949—1951, gdy obecny jego dyrektor Alfons Długosz rozpoczął gromadzić zachowane w kopalni wielickiej zabytki dawnej techniki górniczej, plany kopalni, materiały archiwalne itp. W 1951 r. w zabytkowych komorach otwarto pierwszą ekspozycję, a w 1954 r. została ona włączona jako oddział do Państwowych Zbiorów Sztuki na Wawelu¹, by usamodzielnić się po dalszych 7 latach.

Obecnie jest to muzeum stojące na jednym z pierwszych miejsc w Polsce pod względem frekwencji i stanowiące jeden z najbardziej atrakcyjnych obiektów turystyki zagranicznej, o czym może choćby świadczyć rozejście się w ciągu niespełna pół roku całego 3-tysięcznego nakładu obcojęzycznych wersji bogato ilustrowanego przewodnika po zbiorach.

Muzeum obejmuje trzy zasadnicze działy: kultury materialnej, historyczny i geologiczny. Pierwszy z nich gromadzi zabytki techniki górniczej, maszyny, urządzenia, narzędzia i sprzęt górniczy, kopalniane urządzenia transportowe, a także obiekty kultowe górników. Historię techniki obejmuje częściowo także dział historyczny, gromadzący zbiory archiwalne i biblioteczne (biblioteka liczy ok. 3500 tomów), filmotekę i fototekę. Muzeum prowadzi również konserwację dawniej eksploatowanych części kopalni, które zostały mu przekazane przez Żupę Solną, oraz sprawuje nadzór konserwatorski nad jeszcze mu nie przekazanymi zabytkowymi partiami kopalni.

Muzeum podjęło już wstępne prace badawcze, rozpoczynając od szerokich kwerend archiwalnych i opracowań bibliograficznych. Przeprowadzono także badania archeologiczne na terenie Wieliczki, odsłaniając m. in. w pobliżu Szybu Daniłowicza szczątki zespołu produkcyjnego — zapewne warzelni soli — z X—XII w.

W dn. 21 XII 1962 odbyło się w muzeum wielickim pierwsze posiedzenie jego Rady Muzealnej. Dokonano na nim wyboru prezydium Rady, której przewodniczącym został prof. K. Maślankiewicz, kierujący od kilku już lat Zespołem Historii Polskiego Górnictwa Solnego Zakładu Historii Nauki i Techniki PAN. Na zastępcę przewodniczącego wybrano prof. J. Poborskiego, a na sekretarza — doc. J. Bieniarzównę.

Po sprawozdaniu dyrektora muzeum z dotychczasowej jego działalności i zreferowaniu planów dalszego jego rozwoju odbyła się obszerna dyskusja. Poruszono w niej m. in. zagadnienia związane z długotrwałym przechowywaniem materiałów archiwalnych w kopalni, stwierdzając konieczność przeprowadzenia odpowiednich badań, które w szczególności powinny ustalić dopuszczalność przeniesienia tych materiałów na powierzchnię. Zwrócono też uwagę na celowość wydo-

¹ Por. w nrze 4/1957 „Kwartalnika“ sprawozdanie z sesji naukowej poświęconej historii górnictwa solnego w Polsce.

bycia w ekspozycji muzeum etapów rozwoju techniki górniczej i polskich osiągnięć w tym zakresie oraz na konieczność nawiązywania kontaktów z zainteresowanymi instytucjami zagranicznymi.

E. O.

350 LAT „OFFICINA FERRARIA“

Jubileusz wydane w 1612 r. poematu Walentego Roździeńskiego *Officina Ferraria* uczczony został specjalną imprezą naukową. Śląski Instytut Naukowy w Katowicach i Instytut Śląski w Opolu przy współudziale Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Górnictwa oraz Stowarzyszenia Inżynierów i Techników Przemysłu Hutniczego zorganizowały w Katowicach 6 i 7 grudnia 1962 r. sesję naukową poświęconą poecie i hutnikowi Walentemu Roździeńskiemu.

Na program sesji składało się 9 referatów. prof. Romana Pollaka „*Officina ferraria*“ na tle literatury staropolskiej, prof. Stanisława Rosponda *Trud językowy i artystyczny W. Roździeńskiego*, Wilhelma Szewczyka *Walenty Roździeński jako poeta*, doc. Jana Zaremby *Roździeński i jego śląskie środowisko*, doc. Wacława Długoborskiego *Epoka Roździeńskiego i jej znaczenie w dziejach hutnictwa i górnictwa na Śląsku*, doc. Mieczysława Radwana *Świadek wiarygodny*, prof. Juliana Krzyżanowskiego *Folklor w „Officina ferraria“*, doc. Jerzego Łanowskiego i dra Herberta Myśliwca *Świat antyczny w „Officina ferraria“*, Jana Kuglina *Szymon Kempini i jego „Officina ferraria“*. Ponadto dodatkowo został wygłoszony komunikat doc. Józefa Ligenzy *Tradycja jako źródło „Officina ferraria“*.

Jak widać z zestawienia tytułów, tematyka przeważającej części referatów dotyczyła problemów filologicznych. Spojrzenie na *Officina ferraria* jako na źródło informacji dla historii techniki reprezentował właściwie tylko referat doc. Radwana, gdyż doc. Długoborski zajął się ogólną charakterystyką okresu działalności Roździeńskiego.

Tak zestawiony program sesji dawał raczej jednostronny pogląd na osobę Roździeńskiego i jego dzieło, co musi wzbudzić zastrzeżenia. Nie negując bowiem potrzeby i pożyteczności badań filologicznych nad *Officina ferraria*, trzeba pamiętać, że poemat ten ma znaczenie przede wszystkim jako dokument historii hutnictwa.

Organizatorzy sesji zamierzają wydać zarówno referaty, jak i wypowiedzi dyskusyjne w specjalnej publikacji.

Na zakończenie sesji odbyło się otwarcie wystawy *Dzieło Walentego Roździeńskiego*. Niewielka ta ekspozycja miała na celu przedstawienie znaczenia *Officina ferraria* w polskim piśmiennictwie hutniczym. Pokazano tu m. in. najważniejsze pozycje z tego piśmiennictwa (przeważnie w formie fotokopii), kolejne wydania poematu oraz niektóre dotyczące go opracowania. Wystawa mieściła się w Muzeum w Tarnowskich Górach. Została ona zorganizowana przez tę placówkę wspólnie ze Śląskim Instytutem Naukowym.

Jerzy Jasiuk

PLAN BADAŃ UCZELNI WYŻSZYCH W ZAKRESIE HISTORII NAUKI I TECHNIKI

W roku 1961 Ministerstwo Szkolnictwa Wyższego opracowało plan badań naukowych uczelni wyższych na lata 1961—1965. Plan ten poddano następnie dyskusji w kregu pracowników nauki i w jej rezultacie wprowadzono pewne korekty, sprecyzowano tematy i dokonano ich dalszej systematyzacji. Pod koniec 1962 r. Ministerstwo powieliło nową wersję planu.